

ПРОЕКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ З НЕЧІТКОЮ ЛОГІКОЮ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>12 Інформаційні технології</i>
Спеціальність	<i>121 Інженерія програмного забезпечення</i>
Освітня програма	<i>Інженерія програмного забезпечення інтелектуальних кібер-фізичних систем в енергетиці</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>120 годин / 4 кредити ЄКТС (лекції – 36 год., лабораторних занять – 18 год., СРС – 66 год.)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік, МКР</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лекції і лабораторні заняття проводить: доктор технічних наук, доцент, Мусієнко Андрій Петрович, mysienkoandrey@gmail.com тел. 095-315-69-17</i>
Розміщення курсу	<i>Кампус</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна «Проектування інформаційних систем з нечіткою логікою» є вибірковою з ряду спеціальних дисциплін, що стосуються проектування інформаційних систем, та вступною для дисциплін, що стосуються інтелектуального аналізу даних у підготовці магістрів з напрямку «Інженерія програмного забезпечення». Основним об'єктом вивчення є інформаційні системи та методи їх створення, а також напрямки застосування. Окрім цього, викладання курсу має на меті ознайомити студентів з основами практичного апарату, необхідного для застосування теоретичних і практичних знань з обраного фаху, виробити навички оцінки отриманих результатів, вибір оптимального методу розв'язування задач; привити студентам уміння самостійно вивчати навчальну літературу з проектування інформаційних систем, розвинути логічне та математичне мислення та підняти загальний рівень інформаційної культури студентів; розвинути алгоритмічне мислення та вміння вибирати і використовувати інтелектуальні методи і засоби; ознайомити студентів з роллю та місцем інформаційних систем в навколишньому світі.

Метою опанування дисципліни є формування у студентів професійних компетентностей:
— здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1);

- здатність проводити дослідження на відповідному рівні (ЗК 3);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 5);
- формування знань, вмінь та навичок, необхідних для проектування інформаційних систем з використанням сучасних методів і засобів програмування для вирішення інтелектуальних, нечітких та важкоформулізуючих задач (системи розпізнавання, експертні системи, алгоритми та технології штучного інтелекту).

Предметом навчальної дисципліни є інформаційні системи.

Студенти після засвоєння матеріалу дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання

- Знати і застосовувати сучасні професійні стандарти і інші нормативно- правові документи з інженерії програмного забезпечення (ПРН 1);
- Знати і застосовувати методи розробки алгоритмів, конструювання програмного забезпечення та структур даних і знань (ПРН 13);
- основні підходи до вирішення інтелектуальних задач;
- основні поняття та означення діагностичних систем, підходи, методи і технології проектування інформаційних систем;
- способи подання інтелектуальної задачі та методи пошуку рішень, моделі представлення знань у інформаційних системах;

вміння:

- Оцінювати і вибирати ефективні методи і моделі розроблення, впровадження, супроводу програмного забезпечення та управління відповідними процесами на всіх етапах життєвого циклу (ПРН 2);
- Будувати і досліджувати моделі інформаційних процесів у прикладній області (ПРН 13);
- Розробляти і модифікувати архітектуру програмного забезпечення для реалізації вимог замовника (ПРН 8);
- Досліджувати й оцінювати програмні продукти зі алгоритмами штучного інтелекту.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

У структурно-логічній схемі навчання зазначена дисципліна розміщена у другому семестрі першого року навчання. Дисципліна “Проектування інформаційних систем з нечіткою логікою” має дисципліни, які її забезпечують, а саме: “Теорія прийняття рішень”, “Комп’ютерне моделювання та оптимізація”, “Програмне забезпечення мереж передачі даних”, “Основи програмування 1. Базові конструкції”, “Основи програмування 2. Модульне програмування”. Дисципліна “Проектування інформаційних систем” забезпечує вивчення таких дисциплін, як: “Алгоритми комп’ютерної графіки”, “Розробка програмних систем з мікросервісною архітектурою”, “Конструювання мобільних додатків”.

3. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Мінухін С. В. Методи і моделі проектування на основі сучасних CASE– засобів. Навчальний посібник / С.В. Мінухін, О.М. Беседовський, С. В. Знахур. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 272 с..
2. Пасічник В.В., Литвин В.В., Шаховська Н.Б. Проектування інформаційних систем. Навчальний посібник (затв. МОН України) Львів: 2013.– 380 с
3. Ананьєв О.М. Інформаційні системи і технології в комерційній діяльності: підручник / О.М. Ананьєв, В.М. Білик, Я.А. Гончарук. - Львів: Новий Світ, 2006. - 583 с.
4. Глівенко С.В. Інформаційні системи в менеджменті: навч. посіб. / С.В.Глівенко, Є.В. Лапін, О.О. Павленко, С.С. Слабко, В.М. Лебідь. - Суми: Університетська книга, 2005. - 407 с.
5. Sandy Ryza, Uri Laserson, Josh Wills, Sean Owen Advanced Analytics with Spark, 2nd Edition Patterns for Learning from Data at Scale, O'Reilly Media, 2017, 280p.
6. Stephen Marsland Machine Learning: An Algorithmic Perspective, Chapman & Hall/CRC, 2009m 390 p.

7. Томашевський О.М. Інформаційні технології та моделювання бізнеспроцесів: Навчальний посібник. / О.М.Томашевський, Цегелик М.Б., Вітер Г.Г., В.І.Дубук. К.: Центр учбової літератури, 2005. – 296 с.
8. John Gallaugh Information Systems: A Manager's Guide to Harnessing Technology. 2019. – p. 664.
9. Hoffer, J. A., George, J. F., & Valacich, J. S. Modern Systems Analysis and Design. 9th ed. Pearson. 2020. – p. 528

Додаткова література

- 7Holmes, Alex. Hadoop in Practice. Shelter Island, NY: Manning, 2012.
8. Alpaydin, Ethem. Introduction to Machine Learning., 2014.
9. Mohri, Mehryar, Afshin Rostamizadeh, and Ameet Talwalkar. Foundations of Machine Learning. Cambridge, MA: MIT Press, 2012.
10. Shalev-Shwartz, Shai, and Shai Ben-David. Understanding Machine Learning: From Theory to Algorithms., 2014.

Інформаційні ресурси

11. Кампус НТУУ “КПІ” — <http://login.kpi.ua/>
12. Науково-технічна бібліотека НТУУ “КПІ” — <http://library.kpi.ua/1>.
13. <https://www.edx.org/course/artificial-intelligence-ai-columbiacx-csmm-101x-1>
14. <https://www.udacity.com/course/intro-to-artificial-intelligence-cs271>
15. <https://ocw.mit.edu/courses/electrical-engineering-and-computer-science/6-034-artificial-intelligence-fall-2010/>

Навчальний контент

4. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальна дисципліна охоплює 36 годин лекцій і 18 годин лабораторних занять, а також модульну контрольну роботу, яка проводиться на останньому занятті і триває 2 академічні години. На лекціях студенти одержують основний теоретичний матеріал. Основні завдання циклу лабораторних занять полягають в тому, щоб студенти закріпили і поглибили засвоєння матеріалу лекцій, отримали практичні навички. На лабораторних заняттях розглядаються методичні рекомендації до лабораторних робіт та відбувається захист лабораторних робіт, розробляються алгоритми програмної реалізації, здійснюється поточний контроль. Передбачається одна модульна контрольна робота, яка проводиться у кінці семестру. Мета контрольної роботи полягає у перевірці засвоєння матеріалу дисципліни. Для проведення контрольної роботи виділяється 2 години за рахунок лабораторних занять. На контрольну роботу виносяться матеріали, які були розглянуті на лекційних заняттях.

Термін виконання (тиждень)	Назви розділів, тем, занять
1	Лекція 1. Класифікація ІС
2	Лекція 2. Архітектура інформаційної системи.
3	Лекція 3. Сучасна методологія проектування ІС
4	Лекція 4. Стандарти проектування програмного забезпечення
5	Лекція 5. Архітектурні шаблони рівня інфраструктури.
6	Лекція 6. Процеси розробки і впровадження інформаційних систем.
7	Лекція 7. Уніфікована мова моделювання UML
8	Лекція 8. Модель даних. Рівні моделі даних.
9	Лекція 9. Структурні (статичні) діаграми.
10	Лекція 10. Концепція і термінологія об'єктно-орієнтованого підходу.
11	Лекція 11. Основні діаграми об'єктно-орієнтованого підходу.
12	Лекція 12. Поняття інтерфейсу користувача, його призначення.

13	Лекція 13. Процес розроблення користувальницького інтерфейсу.
14	Лекція 14. Гнучкі технології розроблення ІС.
15	Лекція 15. Технологія RUP.
16	Лекція 16. Технологія ARIS.
17	Лекція 17. Призначення моделі проектування.
18	Лекція 18. Реінжиніринг ІС.

Лабораторні заняття

№ п/п	Назва	Кількість годин 18
1.	Лабораторна робота №1	6
2.	Лабораторна робота №2	6
3.	Лабораторна робота №3	4

5. Самостійна робота студента

Самостійна робота студентів денної форми навчання полягає у систематичному опрацюванні теоретичного й програмного матеріалу, підготовці до виконання і захисту лабораторних робіт, підготовці до підсумкової контрольної роботи, ознайомлення з дослідницькими програмами на базі ІС. Самостійна робота виконується студентами за такими напрямками:

1. Оволодіння теоретичними основами курсу – робота над конспектом і підручниками.
2. Підготовка до лекцій і лабораторних занять, виконання лабораторних робіт, підготовка до захисту лабораторних робіт, підготовці до підсумкової контрольної роботи.
3. Оволодіння поглибленими знаннями з дисципліни.
4. Поглиблене вивчення сучасних програмних систем.
5. Модульна контрольна робота
7. Залік

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять. Відвідування лекційних і лабораторних занять є обов'язковим за винятком поважних причин (хвороба, непередбачувані обставини).

У разі пропуску занять з поважних причин викладач надає можливість студенту виконати всі лабораторні завдання.

У разі пропуску занять без поважних причин, а також через порушення граничного терміну виконання завдання студент може отримати 70% від максимальної оцінки за відповідне завдання.

Протягом семестру студенти:

- виконують і захищають лабораторні роботи;
- пишуть модульну контрольну роботу;
- складають залік.

Пропущені контрольні заходи оцінювання. Кожен студент має право відпрацювати пропущені з поважної причини заняття за рахунок самостійної роботи.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання. Студенти мають право аргументовано оскаржити результати контрольних заходів, пояснивши, з яким критерієм не погоджуються.

Календарний контроль проводиться з метою підвищення якості навчання студентів та моніторингу виконання студентом вимог силабусу.

Критерій	Перший календарний	Другий календарний	
	контроль	контроль	
Термін календарного контролю	Тиждень 8	Тиждень 14	
Умови отримання позитивної оцінки	Поточний рейтинг	≥6,6 балів	≥13,5 балів

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Інклюзивне навчання. Засвоєння знань та умінь в ході вивчення дисципліни «Проектування інформаційних систем» може бути доступним для більшості осіб з особливими освітніми потребами, крім здобувачів з серйозними вадами зору, які не дають можливості виконувати завдання з використанням персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів.

Навчання іноземною мовою. У ході виконання завдань студентам може бути рекомендовано звернутися до англomовних джерел.

Призначення заохочувальних та штрафних балів Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання сума всіх заохочувальних балів не може перевищувати 10% рейтингової шкали оцінювання.

Критерій	Заохочувальні бали		Штрафні бали	
	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал	Критерій
Написання тез, статті (за тематикою навчальної дисципліни)	5-10 балів	-	-	-
Участь у міжнародних, всеукраїнських та/або інших заходах та/або конкурсах (за тематикою навчальної дисципліни)	5-10 балів	-	-	-

Підготовка до лабораторних занять і контрольних заходів здійснюється під час самостійної роботи студентів з можливістю консультування з викладачем у визначений час консультацій або за допомогою електронних засобів (електронна пошта, телеграм, зум).

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Максимальна кількість балів з кредитного модуля дорівнює 100.

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, отриманих за:

- 1) роботу на лекційних заняттях;
- 2) виконання та захист трьох лабораторних робіт;
- 3) написання модульної контрольної роботи.

1.Робота на лекційних заняттях

На лекційних заняттях може бути проведено блицопитування студентів щодо виконання домашнього завдання. Такі опитування проводяться на довільних лекційних заняттях 10 разів протягом семестру, на початку заняття. Ваговий бал за вірну відповідь – 1. Максимальна кількість балів, що може отримати кожен студент за семестр – 10 балів.

2. Виконання лабораторних робіт

Оцінюються 3 роботи, передбачених робочою програмою. Максимальний ваговий бал – $20 \cdot 3 = 60$ балів.

Рейтингові бали кожної роботи складаються з балів за правильність виконання (від 0 до 9) та захист роботи (від 0 до 9), балів за оформлення протоколу роботи (від 0 до 2). За несвоєчасну здачу звіту з лабораторної роботи – штраф 5 балів.

3. Модульний контроль

Максимальний ваговий бал – 30.

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$R=10+60+30=100 \text{ балів}$$

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Необхідною умовою допуску до заліку є зарахування модульної контрольної роботи, а також стартовий рейтинг (r_C) не менше 40% від R , тобто 40 балів.

Студенти, які набрали протягом семестру рейтинг з кредитного модуля менше 0,6R, зобов'язані виконувати залікову контрольну роботу.

Студенти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів ($RD \geq 0,6R$), мають можливості:

- отримати залікову оцінку (залік) так званим «автоматом» відповідно до набраного рейтингу (таблиця);
- виконувати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки (у разі отримання оцінки, більшої ніж «автомат» з рейтингу, студент отримує оцінку за результатами залікової роботи). Оцінювання залікової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Методичні рекомендації. Для кращого засвоєння матеріалу дисципліни рекомендується використовувати на лекціях мультимедійні засоби навчання, які дозволяють інтенсифікувати навчальний процес, стимулювати розвиток мислення та уяви студентів, збільшувати обсяг навчального матеріалу для творчого засвоєння і використання його студентами, викликати зацікавленість та позитивне ставлення до навчання. Методика побудована таким чином, що матеріал майже кожної лекції закріплюється виконанням завдання лабораторної роботи. Завдання студенти отримують заздалегідь і на аудиторному занятті під керівництвом

викладача виправляють помилки в разі їх наявності та відповідають на запитання щодо програмної реалізації та теоретичних засад роботи.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професором кафедри ПЗЕ, д.т.н., доц., Мусієнком Андрієм Петровичем

Ухвалено кафедрою інженерії програмного забезпечення в енергетиці НН ІАТЕ (протокол №34 від 10.05.2024 р.)

Погоджено Методичною комісією НН ІАТЕ КПІ імені Ігоря Сікорського (протокол №9 від 31.05.2024 р.)